

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3178

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 juni 2025

Middels deze brief bericht ik u over het onderzoek dat ik heb uitgevoerd naar aanleiding van de motie van het lid Teunissen (Kamerstuk 21 501-02, nr. 3120) waarin werd verzocht «in Europees verband te pleiten voor het toevoegen van honden die als wapen kunnen worden ingezet aan de *Dual-Use Verordening*¹ (hierna «de Verordening») en ook alle andere opties te verkennen om zo snel mogelijk een einde te maken aan de export van honden die in Israël als vechthonden ingezet kunnen worden.»

Op 4 oktober jl. heb ik ook antwoord gegeven op Kamervragen over deze kwestie.² In deze brief informeer ik u over de uitkomsten van het nieuwe onderzoek naar aanleiding van de motie.

Voordat ik dit doe, hecht ik eraan te onderstrepen dat het kabinet zich grote zorgen maakt over de ontstane situatie in Israël en de Palestijnse Gebieden na de terroristische aanval van Hamas op 7 oktober 2023. Het kabinet staat voor de veiligheid en het bestaansrecht van de staat Israël en veroordeelt de aanval van Hamas op 7 oktober 2023 ten stelligste. Tegelijkertijd roept het Israëlisch handelen urgente vragen op over de proportionaliteit daarvan en is de humanitaire situatie catastrofaal. Het kabinet veroordeelt de humanitaire blokkade die door Israël op 2 maart jl. is ingesteld. Ook de situatie op de Westelijke Jordaanoever verslechtert. Het is van belang dat op verschillende manieren en vanuit diverse landen druk wordt uitgeoefend op de regering Netanyahu om de situatie op de grond onmiddellijk te verbeteren. Het kabinet volgt de zorgwekkende ontwikkelingen nauwgezet en beziet steeds welke stappen het kan zetten om de situatie ten goede te keren.

¹ (EU) 2021/821 van het Europees parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot instelling van een Unieregeling voor controle op de uitvoer, de tussenhandel, de technische bijstand, de doorvoer en de overbrenging van producten voor tweërllei gebruik (herschikking)

² Aangangsel Handelingen II 2024/25, nr. 175

Producten voor tweeërlei gebruik (*dual-use* producten)

Welke producten zich kwalificeren als producten voor tweeërlei gebruik (*dual-use producten*), is Europeesrechtelijk geregeld in bijlage I bij de Verordening. Voor de uitvoer van *dual-use* producten die op deze lijst staan, is in Nederland, maar ook in de rest van de Europese Unie (EU), een vergunning nodig.³

Producten worden op bijlage I van de verordening opgenomen indien hier internationaal overeenstemming over is bereikt in een van de vier internationale exportcontroleregimes.

Van belang bij de beslissing om bepaalde *dual-use* producten onder de exportcontrole te brengen, is onder meer het soort product (wat is het voor product en waar kan het product voor worden gebruikt); de beschikbaarheid van het product (is het product breed en algemeen beschikbaar, of juist niet); of het mogelijk is om het product technisch nauwkeurig te specificeren en af te bakenen; en of het mogelijk is om effectief op het product te controleren. Hieraan ligt een uitgebreide, technische analyse ten grondslag om zo specifiek en effectief mogelijk producten als *dual-use* aan te merken. Of een product onwenselijk kan worden gebruikt en/of kan worden gebruikt om een ander fysiek letsel toe te brengen, is hierbij geen criterium.

Conform de wens van de Kamer om honden via de *dual-use verordening* onder exportcontrole te brengen, heeft Nederland in EU verband hiervoor gepleit. De kwestie is opgebracht in de Dual-Use Raadswerkgroep van 25 april jongstleden, waarbij de Europese Commissie en alle lidstaten aanwezig waren. Daarnaast is hiervoor in bilaterale gesprekken met meerdere lidstaten en met de Europese Commissie gepleit. De uitkomst van deze gesprekken was dat de lidstaten van de Europese Unie geen mogelijkheid zien om honden aan te merken als *dual-use* producten. Eerder had de Europese Commissie al geconstateerd dat honden niet kunnen worden beschouwd als *dual-use* product, omdat deze niet kunnen voldoen aan de vereisten die hiervoor gelden, zoals hiervoor genoemd.⁴ Bij de recente gesprekken bleek dat de Europese Commissie dit standpunt nog steeds aanhangt.

De Verordening voorziet in de mogelijkheid dat lidstaten nationaal maatregelen nemen ten aanzien van *dual-use* producten die niet voorkomen op de controlelijsten bij die verordening (artikel 9). Omdat een hond geen *dual-use* product is en dat ook niet kan worden, kan het kabinet de op art. 9 van de Verordening (en art. 4 Bsg) gebaseerde bevoegdheid om *dual-use* producten vergunningplichtig te maken niet inzetten voor het reguleren van de export van honden. Dit heeft de Europese Commissie eerder al bevestigd⁵ en nogmaals naar aanleiding van dit recente onderzoek. Daarbij moet worden opgemerkt dat nationale controles ineffectief zouden zijn als andere EU lidstaten niet exact dezelfde controles zouden overnemen.

Gesprekken met bedrijven

Naar aanleiding van deze motie zijn op 1 mei jongstleden gesprekken gevoerd met vier Nederlandse bedrijven die diensthonden trainen. In deze

³ Zie art. 2 Bsg.

⁴ Zie Kamerstukken II 2015/16, 22 054, nr. 268, p. 1. Vgl. ook Kamerstukken 2015/16, 22 054, nr. 267.

⁵ Kamerstukken II 2015/16, 22 054, nr. 267, Brief van de Ministers BHOS en BZ van 13 januari 2016.

gesprekken is meer informatie ontvangen over de soort honden die deze bedrijven exporteren en wat voor training deze honden gehad hebben. Uit de gesprekken bleek dat de meeste honden die geëxporteerd worden, al dan niet naar Israël, ofwel speurhonden betreffen, voor bijvoorbeeld opsporing van drugs, explosieven of voor kankeronderzoek, ofwel ongetrainde honden of honden met een minimale training. Er blijkt daarnaast niet één speciaal ras te bestaan dat geschikt zou zijn om te trainen als aanvalshond. De bezochte bedrijven zijn in de gesprekken gewezen op het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van economische activiteiten van Nederlandse bedrijven ten aanzien van Israëlische illegale nederzettingen in bezet gebied. Conform dit beleid ondersteunt de Nederlandse overheid geen activiteiten van bedrijven die direct bijdragen aan de aanleg en instandhouding van nederzettingen, of deze direct faciliteren. Het gaat om activiteiten in nederzettingen, activiteiten van bedrijven gevestigd in nederzettingen en activiteiten buiten nederzettingen die ten gunste komen aan nederzettingen en kolonisten. Indien Nederlandse bedrijven zich melden bij de overheid, worden zij over het ontmoedigingsbeleid geïnformeerd. Daarnaast zijn zij geïnformeerd over hun eigen verantwoordelijkheden inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen zoals vastgelegd in de OESO-richtlijnen en de *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights*, en gevraagd naar de invulling die zij daaraan geven.

Procedure uitvoer gezelschapsdieren naar Israël

Voorafgaand aan vervoer van gezelschapsdieren, zoals honden, naar het buitenland, waaronder Israël, legaliseert de NVWA de paspoorten van deze dieren. Omdat vervoer naar het buitenland verloopt via legalisering van paspoorten van gezelschapsdieren, zijn er geen bestemmingsadressen bekend bij de NVWA. De NVWA kan wel informatie verstrekken over aantallen dieren die naar een bepaald land vervoerd zijn. Dit geeft daarentegen weer geen informatie over welke dieren ook weer terugkomen naar Nederland, bijvoorbeeld omdat ze simpelweg met hun eigenaar mee op vakantie zijn gegaan. Monitoring van hoeveel honden daadwerkelijk naar Israël worden geëxporteerd en daarbovenop ook ingezet worden als gevechtshond is daarom op dit moment niet mogelijk.

Conclusie

Het aanmerken van honden als *dual-use* product kan niet op steun van andere EU-lidstaten rekenen. Daarnaast hebben zowel andere EU-lidstaten als de Europese Commissie opnieuw bevestigd dat de Verordening niet de mogelijkheid biedt om honden onder exportcontrole te brengen. Desalniettemin zal het kabinet blijven zoeken naar openingen om de uitvoer van gevechtshonden naar Israël te reguleren.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp